THESES JURIDICÆ
DE DOMINIO, ET EIVS MODIS ACQUIRENDI NATURALIBUS:

MATERIA NON MINVS utili quàm frequente.

Quas

AVSPICIO SACROSANCTAE TRINITATIS,

Sub Præsidio

CASPARI BITSCHII J. U. D. ET PANDECTARUM ARGENtoratensi in Academia Professoris,

Publicè defendendas suscepit, Mense Augusto:

PETRUS LINDELAUFF Viennensis Austriacus.

ARGENTORATI,
Excudebat Antonius Bertramus Academiæ Typographus
M. DC. XIII.

THESES IURIDICAE.

DE DOMINIO, ET EIUS ACQUIrendi modis naturalibus.

CUM Platonis ex ſententia felix atq́ beata cenſenda ſit Reſpublica illa, in qua hæ voces MEUM *&* NON MEUM *rariſsimè audiantur:* teſte Plutarcho in præcept. Coniug. *id autem, poſtquam, uſu exigente & humanis neceßitatibus, diſtinctio dominiorum eſt introducta, commodius fieri non poßit, quàm ſi certis quibusdam ex naturali atq́ civili ratione depromptis regulis atq́ præceptis propoſitis, quid cuiusq; ſit, vel quomodo quid cuiusq; fiat, doceatur; & hoc pacto contentiones atq́ diſsidia præcidantur: quod Jureconſultorum in ſcholis fit: operæ pretium nos facturos putavimus, ſi publicæ exercitationis Juridicæ gratiâ, hac potiſsimùm de materiâ Theſes aliquas nunc proponeremus.*

THESIS I.

Dominium à Domino *dici, haud dubium*; dominum *verò à* domo (a) *appellari, verisimile est.*

a) Quò facit illud Vlpiani *in l. 95. §. 2. ff. d. verb. signif. Patremfamilias dici illum qui in domo dominium habet.* Et illud Senecæ *epist. 47. Dominum patremfamiliæ appellaverunt, &c domum pusillam Rempublicam esse iudicaverunt.* Et illud Ennij, *O domus antiqua, heu quàm dispari dominaris domino? apud Ciceron. lib. 1. offic.* Quomodo & apud Græcos, οἶκος & οἰκία domus est: οἰκεῖον, proprium: οἰκέτης, qui in mancipio domini est servus, seu familiaris.

II.

Definitiones, *eius leguntur variæ: Nobis hæc placet, quod sit Jus, quo res corporalis* (a) *sua cuiq; propria* (b) *est.*

a) *l. 4. pr. ff. communi dividundo. l. 3. 11. ff. de donat. int. vir. & uxor. & Rei* vocabulum in hoc tractatu, de acquirendo rerũ dominio; ut & in materiâ Rei vindicationis, & vsucapionis; semper de re corporali accipitur. Incorporalium verò rerum, veluti servitutum, usufructus, pignoris, dotis, aliorumve iurium, dominium aliquod esse, nec manifesto aliquo Iuris Iustinianei textu, nec ullâ ratione idoneâ ex eodem petitâ astrui posse putamus: edocti commentarijs absolutissimis Clarissimi & Consultissimi Dn. Doctoris Iusti Meieri, præceptoris nostri honorandi, quibus & alia plæraq; huius disputationis accepta nos referre, semel profitemur. (*b*) In eo forma dominij consistere videtur: atq; idcircò in *l. 13. ff. d. acquir. rer. domin.* dicitur, *dominium id est proprietas.* Libera verò rei administratio *l. 21. C. Mandati.* & alienatio *l. 2. ff. si à par. quis man. sit. l. 14. C. d. contrah. empt.* potius formæ illius consequens (quamvis non omninò perpetuum *t. t. Inst. Quib. alien. licet.*) & dominij finis vel effectus, quàm forma ipsa esse videtur.

Dividi

III.

Dividi in species veras Jure Justinianeo non posse, sed ipsum infimæ speciei nomen esse, arbitramur.

IV.

Nam quod in Directum *&* Vtile *dispescitur; id propter usum quidem forensem neq; contemnendum, neq; ignorandum est: sed tamen sciendum, non Juris Civilis id inventum, sed interpretum commentum esse.*

V.

Distinctionem tamen eius in dominium plenum, *vel* purum, *&* minus plenum *vel* nudum, *libenter admittimus.*

arg. §. ult. Inst. de usufructu. l. 73. pr. ff. de legat. 3. l. 3. §. 2. C. Commun. de legat. &c.

VI.

Acquiritur autem Dominium vel Jure Naturali sive Gentium, *vel* Jure Civili.

§. 11. Instit. d. rer. divis. l. 1. ff. d. acquir. rer. domin.

VII.

Modi acquirendi dominij Jure Naturali, de quibus solis iam nobis agere est propositum, multi sunt, & varij.

VIII.

Primus, *isq; antiquissimus,* (a) *est* Occupatio: (b) *id est Apprehensio rei vacuæ.* (c)

 a) Vnde

a) Vndè Nerva, ex naturali possessione dominia rerum cœpisse, dicit, *l. 1. §. 1. ff. de acquir. vel omitt. poss* Et Cicero *lib. 3. de offic.* inquit: Privata primùm extitisse veteri occupatione, ut qui quondam in vacua venerunt. (b) *Occupare* propriè est, quòd in medio, sive in medium atq; in commune positum est, ante cæteros capere: ut Laurentius Valla scribit *lib. 5. elegant. cap 57.* vel, ut Paulus ICtus loquitur *in d. l. 1. § 1 ff. de acquir. poss.* primum possessionem alicuius rei apprehendere, sive primum rei possessionẽ nancisci. (c) *Vacua* autem ut sit, nõ sufficit ut in nullius privati sit dominio, sed requiritur etiam, ut ne quidem in Civitatis seu populi pecunia sive patrimonio sit. Hæ enim res, licet respectu rerum quæ singulorum sunt, nullius esse dicantur. *l. 1. pr. ff d. rer. divis.* tamẽ ratione rerum earum quæ communes sunt omnium, non sunt nullius *arg. § 39 in fin. Inst. h. t.* sed ad civitatem aut populũ, vel, qui huius loco est, Principem, pertinent. *l 18. ff. d. acquir. rer domin. l. 6. l. 32. ff d. cõtrah. empt.* Item requiritur, ut nec revera sit alicuius, neq; alicuius esse fingatur: veluti res hereditariæ *d. l. 1. pr ff. de rer. divis.* Hereditas enim harũ rerum videtur esse dominus, *l. 13. § 1 ff. ad. l. Aquil.* seu domina, & defuncti locum obtinere *l. 31. §. 1. ff. d. hered. inst.* sive domini loco habetur. *l. 15. ff. de interrog. in iure faciend.* Deniq; requiritur, ut actu quidem sit nullius, & à domino vacua; potestate tamen alicuius fieri & in alicuius dominio esse posit: sive ut sit commercio. Privatio enim eorum est, quæ apta sunt ad percipiendum habitum, *Arist. in Categor.* Non igitur huc pertinent res divini Iuris, h. e. sacræ, religiosæ, & sanctæ: quippe quæ tàm potestate quàm actu nullius sunt, *pr. & §. 7. & 10. Instit. de rer. divis § 2 Instit. de inutil. stip.*

I X.

Etsi verò occupatione non modò acquiruntur feræ bestiæ: (a) *sed etiam lapilli & gemmæ, & cætera quæ in littore maris inveniuntur:* (b) *& ipsum littus ac fundus maris:* (c) *& insula in mari nata:* (d) *& thesaurus:* (e) *& res pro derelicto habita:* (f) *& quodammodo species novè facta:*

facta: (g) *& in genere quæcunq; naturali iure sunt communia omnium:* (h) *imò & ea quæ sunt hostium.* (i)

a) *d. §. 12. Instit. h. t.* (b) *§. 18 Instit. h. t.* (c) *l. 18. pr. l. 30. in fin. ff. d. acquir. rer. domin. l. 45. ff. d. usurp. & usucap.* (d) *§. 22. Instit. eod.* e) *l. 31. §. 1. ff. d. acquir. rer. domin.* (f) *§. 46. Instit. h. t. l. 36. ff. d. stipul. servor.* (g) *l. 7. §. 7. in pr. l. 30. in fin. ff. d. acquir. rer. domin.* (h) *dictum thesi præcedente.* (i) *§. 17. h. t. l. 1. §. 1. ff. d. acquir. possess.*

X.

Tamen vestigia Imp. Justiniani in Institutionibus prementes, in specie de Occupatione ferarum *loquimur: quâ omnia animalia fera,* (a) *quæ terra, mari, cœlo* (b) *nascuntur,* (c) *simul atq; ab aliquo capta* (d) *fuerint, statim illius esse incipiunt.* (e)

a) *Fera* autem in iure dicuntur non præcisè quæ naturâ sunt ferocia: ut ursi, leones, lupi &c. quæ propriè *Bestiæ* vocantur. *l. 1. §. 6. vers. Bestias. ff. de postul. l. 2. ff. ad L. Aquil.* sed generaliter omnia, quibus immensa atq; infinita liberè vagandi vis naturâ insita est: qualia sunt lepores, damæ, cervi. &c. *arg. l. 3. §. ult. ff. d. acquir. rer. domin. l. 3. §. 14. ff. d. acquir. possess. §. 12. Inst. h. t.* Aliud in ijs quæ feram naturam non habent *§. 16. Inst. h. t. l. 5. §. 6. ff. de acquir. rer. domin.* (b) id est, aëre. Sic etiã *volatilia cæli. Gen. 1. vers. 26. 28. 30. Cic. 1. Tuscul. vt penetret cælum hoc in quo nubes, imbres, ventiq; coguntur &c. Virgil. 1. Georg. Varium cæli prædiscere morem.* (c) *Capiuntur* inquit Gaius *l. 1. ff. d. acquir. rer. dom.* & Paulus *in l. 1. §. 1. ff. de acquir. vel amitt. poss. & l. 26. ff. d. furt.* At *nascuntur* Iustinianus, *in pr. Inst. de Jure Natur. Gent. & Civili,* & *in pr. 12. Inst. d. rer. divis.* ut & Vlpian. *in l. 1. §. 3. ff. d. Justit. & Jure.* Non malè. Nam & Aristoteles tradidit, animantium quorundam ortum esse in aëre, *teste Cicer. lib. 2. d. nat. Deorum:* non quòd absolutè in aëre sint & generentur, ut pisces in aqua; id enim aliter se habere, docet idem *lib. 4. meteorolog.*

rolog. cap. 4. & *lib. 1. de histor. animal. cap. 1.* sed quod terrenum aliquod subiectum, substratum, seu sustentaculum habeant: veluti sunt aves, quæ in iugis montium, summitatibus arborum, culminibus domorum nidulantur. (d) non tantum vulnerata *§ 13 Instit. h. t. l. 5. §. 1. ff. d. acquir. rer. domin.* (e) *d. §. 12. Inst. h. t. & d. l. 1. §. 1. ff. d. acquir. rer. domin.*

X I.

Non autem interest, an quis ista animalia in suo fundo ceperit, an in alieno.

d. §. 12. l. 3. §. 1. ff. d. t.

X I I.

Potest tamen qui alienum fundum venandi aucupandive (adde & qui alienum stagnum (a) *piscandi) gratiâ ingreditur, à domino, si is præviderit, prohiberi ne ingrediatur:* (b) *& si contra prohibitionem ingrediatur nihilominus, iniuriarum tenebitur* (c)*: atq; etiam interdicto* uti possidetis (d): *&* de vi, *si vim fecerit.* (e)

a) *l. 13. ult. ff. d. iniur.* b) *§. 12. Inst. h. t. l. 3. §. 1. ff. d. acquir. rer. domin.* c) *d. l. 13. §. ult. ff. de iniur.* d) *l. 14. ff. de iniur. l. 3. §. 2. & seqq. ff. uti possid.* e) *l. 21. §. 7. ff. d. furt.*

X I I I.

Quid autem si quis sic contra prohibitionem ingressus, aliquid ceperit: eritne id quod captum est, capientis? an nullius? an domini prohibentis? Hoc postremum nobis videtur.

Non *capientis,* (quamvis hoc plærisq; placeat) quia in quæstione illa: An aper qui in laqueum à me in fundo alieno positum ita incidit, ut eluctari nullo modo posit, meus (h. e. capientis) fuerit; *Interesse* dicit Proculus in *l. 55. ff. de acquir. rer. domin.* utrum permissu eius cuius fundus

fundus erat laqueum posuerim; an non permissu. Non autem interesset, si etiam non permittente domino laqueum ponens, meum facerem. Quò etiam videntur facere verba illa *re integrâ*, in §. 14. *Inst. h. t.* quibus significatur, re integrâ, id est antequam quid in alieno captum sit, prohibitum non acquirere dominium animalis capti: re non integrâ prohibitum, acquirere. Alioqui verba illa erunt otiosa & superflua. Sed & non convenit, ut eodem iure utatur is qui vi facit atq; illegitimè, quo utitur is, qui facit iure: *exemplo l. 2. §. 15. ff. ne quid in loco publ.* Non etiam *nullius*: quia utiq; apprehensum & occupatum est; nec amplius in naturali suâ libertate & laxitate, *d. §. 12. Instit. h. t. l. 3. §. 14. ff. de acquir. possess.* Sed *eius qui dominus fundi est*: quasi per capientem ipse ceperit. (Per alium enim nobis possessionem & dominium acquiri potest, & quidem etiam ignorantibus, *§. pen. in fin. Inst. per quas pers. cuiq; acquir. l. 13. pr. ff. de acquir. rer. dom. l. 34. §. 1. l. 49. §. ult. ff. de acquir. vel amitt. poss. l. 1. C. eod. tit.*) Quomodo etiam dominus fundi in quo thesaurum alius invenit, per occupationem & factum inventoris, dimidiam thesauri partem acquirit *l. 63. pr. & §. 3 ff. de aquir. rer. domin.* & per factum furis proprietarius vel bonæ fidei possessor fit dominus fructuum decerptorum. *l. 12. §. 5. ff. d. usufructu l. 25. §. 1. ff. d. usur.* & sicut donasse intelligitur materiam domino soli, qui malâ fide in alieno ædificavit. *§. 30. Inst. h. t.* Sic donandi animo operam atq; ministerium suum domino fundi in occupando præstitisse videri potest is, qui in alieno malâ fide aucupatus, venatus, piscatus est.

XIV.

Cæterum animalia illa capta tamdiu nostra esse intelliguntur, donec nostrâ custodiâ coërcentur, (a) *& à nobis possidentur:* (b) *cum verò in libertatem, sive laxitatem* (c) *naturalem sese receperint,* (d) *nostra esse desinunt, & rursus occupantis fiunt.* (e)

a) *d. §. 12. Inst. h. t. & d. l. 3. §. 2. ff. de acquir. rer. domin.* (b) veluti si feras in vivarijs, pisces in piscinâ, aves in ornithone seu aviario,

apes in alveo habeamus. *l. 3. §. 14. ff. d. acquir. vel omitt. possess. Cuiac. lib. 4. obser. 2.* (c) *l. 55. ff. de acquir. rer. domin.* (d) veluti si in sylva sint, etiam circumseptâ: vel in stagno aut lacu: vel in arbore. *d. l. 3. §. 14. ff. d. acquir. vel omitt. poss. Cuiac. d. lib. 4. obs. 2.* (e) *d. §. 12. Inst. h. t. & d. l. 3. §. 2. ff. de acquir. rer. domin.*

X V.

Non idem in animalibus feræ naturæ ijs, quæ ex consuetudine abire & redire, vel evolare & revolare solent: (a) *sed in his talis regula comprobata est: ut eò usq; nostra esse intelligantur, donec animum revertendi habeant:* (b) *quamvis à nobis non possideantur.* (c)

a) Veluti apes, pavones, columbæ *§. 15. Inst. h. t. l. 5. §. 5. ff d. acquir. rer. dom.* b) *dd. locis.* c) *l. 47. ff. d. acquir. vel omitt. poss.*

X V I.

Secundus modus *acquirendi iure naturali, est* occupatio in bello, *seu* acquisitio prædæ: *Quæ* (a) *enim ex hostibus* (b) *capimus, statim nostra fiunt.* (c)

a) Mobilia scilicet. *l. 29. §. 1. ff. de capt. & postlim. revers. b) Hostes* autem in Iure nostro dicuntur esse ij, quibus bellum publicè Populus Romanus decrevit, vel ipsi populo Romano. *l. 24. ff. de capt. & postl. revers. l. 118. ff. de verb. signif.* Quales Romanis præcipuè fuisse Germanos innuit Vlpianus *in d. l. 24.* docet autem gravissimè Corn. Tacitus *in lib. de Mor. German. c) §. 17. Inst. h. t. l. 5. §. ult. ff. de acquir. rer. dom. l. 1. §. 1. ff. de acquir. poss.*

X V I I.

Atq; hoc acquirendi modo etiam liberi homines in potestatem & dominium nostrum rediguntur.

d. §. 17.

d. §. 17. l. 7. in pr. ff. de acquir. rer. dom. §. 4. Inst. de Iure pers. Sic S. Petrus 2. *epist. cap. 2. A quo quis superatus est, huius & servus est.*

XVIII.

Tertius modus *est*, Inventio (a) *lapillorũ, gemmarum, margaritarum, aliarumq; rerum,* (b) *quæ in mari, vel littore maris* (c) *inveniuntur. Hæc enim Jure naturali statim inventoris sunt.* (d)

a) Quæ non fit oculis & animo solo, sed manibus & apprehensione *l. 1. § 1. l. 3. § 3. vers. ult. ff. de aquir. vel omitt. poss. l. 13. C. de fideiuss.* Occupatio enim requiritur, ut res quæ nullius est, nostra fiat: *dict. sup. thes. 8. & 9.* sed ea sine apprehensione fieri nequit: & res mobiles nõ aliter, nisi quatenus in custodiâ nostrâ sunt, possidentur, *l. 3. §. 13. l. 47. ff. de aquir. possess.* (*b*) Quæ nullius sunt *sup. th. 8. & 9.* aliâs secus *§. ult. Inst. de rer. divis.* Adde *infrà thes. 36.* (*c*) Imò ipsum mare, & terra sive arena maris, nec non littus, quæ nullius sunt, *§. 1. & 5. Inst h. t.* per ædificationem in mari aut littore, quasi per apprehensionem quandam & occupationem acquiruntur; *l. 14. pr. l. 30. in fin. ff. de acquir. rer. dom. l. 45. ff. de usurp. & usucap.* quatenus scilicet ædificij pars fiunt *l. 20. §. 2. ff. d. servit. præd. urb. l. 5. §. ult. ff. quib. mod. usufr. vel usus amitt. l. 16. §. 2. ff. de pignor. l. 98. §. 8. vers. Nec simile ff. de solut. & liberat.* Ideoq; diruto ædificio, revertitur locus in pristinam causam *l. 6. pr. ff. de rer. divis. d. l. 14. ff. de acquir. rer. dom.* (*d*) *§. 18. Inst. h. t. l. 3. §. 1. ff. de acquir. vel omitt. possess.*

XIX.

Quartus *est*, Fœtura animalium (a) *dominio nostro subiectorum. Naturali enim iure fœtus ad dominum animalis, cuius is fœtus est, pertinet.* (b)

a) Etiam rationaliũ. Nam de partu ancillæ dicitur in *l. 12. ff. de Rei vindicat.* (*b*) *§. 19. Inst. h. t. l. 2. l. 6. ff. de aquir. rer. domin.* Atqui id-

Itcò si equam meam equus tuus prægnantem fecerit, non est tuum, sed meum quod natum est. *l.5. §.2. ff. de Rei vind. l.52. §.20. ff. de furtis.*

X X.

Quintus *est* Alluvio. *Quod enim per alluvionem agro tuo flumen adiecit, iure gentium tibi acquiritur.*

§. 20. Inst. h. t. l. 7. §. 1. ff. de aquir. rer. dom. Aliud dicendum, si vis fluminis adiecerit. *§. 21. Inst. eod. tit. d. l. 7. §. 2.*

X X I.

Sextus *est* Acquisitio Insulæ: *de qua hæc est regula: quòd insula in mari nata, fiat occupantis: in flumine virò nata, fiat eorum, qui vicina prædia possident.*

§. 22. Inst. h. t. l. 65. ff. d. acquir. rer. domin.

X X I I.

Septimus *est*: alvei mutatio. *Si enim flumen Alveo naturali derelicto in aliam partem fluere cæperit: prior quidem alveus derelictus, eorum est, qui prope ripam eius prædia possident: novus autem fit iuris publici. Quod si post aliquod tempus ad veterem alveum reversum fuerit flumen: rursus is fit publici iuris: novus autem ille ad pristinum dominum nō redit, sed fit eorum, qui prope ripam eius prædia possident.*

§.23. Inst. h. t. l. 7 §. 5. ff. de aquir. rer. domin. Hæc quidem ita ex stricti Iuris naturalis ratione: eò quod ille ager, qui fuerat, desierit esse, amissâ

amissâ propriâ formâ. Forma enim & species mutatur cum ex fundo fit alveus. At ex æquitate & benignitate ab illâ strictâ ratione recedendum est. Quod significat Gaius *d. l. 7. §. 5. in fin.* verbis illis: *sed vix est ut id obtineat.*

XXIII.

Diversum est in Inundatione. *Hæc enim regulariter fundi speciem non mutat:* (a) *ideoq; licet dominus agri inundati, eius possessionē* (b) *atq; dominium* (c) *interim amittat: tamen, si aqua recesserit, fundus ei restituitur,* (d) *atq; sic eius mansisse videtur.* (e)

a) *§. 24. Inst. h. t. l. 7. §. 6. ff. de aquir rer. domin.* Aliud ergò erit, si mutaverit fundi speciem, & ex fundo alveum fecerit *l. 30. §. 3. ff. de acquir. rer. dom. l. 1. §. 9. ff. de flumin.* & *arg. thes. præced.* (b) *l. 3. §. 17. l. 30. §. 3. ff. de acquir. poss.* (c) *l. 23. ff. quib. mod usufr. amitt.* (d) *d. l. 23. & l. 24. ff. quib. mod. usufr. amitt.* (e) *d. §. 24. Instit. h. t.* Quomodo etiam hæc phrasis accipitur in *l. 30. C. de Jure dot.* & *l. pen. C. ad L. Falcid.*

XXIV.

Octavus *modus est* Specificatio. *De qua, si quis ex alterius materiâ speciem aliquam novam fecisset, variæ erant prudentum opiniones;* (a) *sed media tandem sententia obtinuit: ut si quis ex aliena* (b) *materiâ sine domini voluntate,* (c) *speciem aliquam novā, quæ ad rudem & priorem materiam reduci non poßit,* (d) *bona fide* (e) *suoq; nomine* (f) *fecerit,* (g) *is sit eius speciei dominus.* (h)

a) propter diversarum regularum Iuris conflictum. Hinc enim stabat: quod, *quicquid nullius est, id naturali ratione cedit occupanti,*

ſup. th. 8. & 9. atqui ſpecies iſta nova antea nullius fuerat, & ſimul atq; producta fuit, per iſtam ſpecificationem, occupata à ſpecificante videtur. *l. 7. §. 7. in pr. l. 26. pr. l. 27. §. 1. ff. de acquir. rer. domin.* Illinc verò: quod, *quicquid ex re noſtra fit, vel ſupereſt, id noſtrum eſt. l. 12. §. 3. ff. ad Exhib. l. 49. §. 1. ff. de Rei vindic.* Atqui res iſta ex materia noſtra facta eſt & ſupereſt, cum ſine materia ſpecies nulla eſſe poſsit. *d. l. 7. §. 7. ff. h. t.* *b*) ſcil. quæ in totum ſit aliena. Si enim ex parte tantùm fuerit alterius, ex parte verò ſpecificantis, dubitandum non eſt, quin dominus fiat is qui fecit. *d. §. 25. verſ. quod ſi partim. h. t.* ita tamen, ut ſi poſsit reduci ad priſtinam materiam, quilibet maneat dominus ſuæ partis, *l. 12. §. 1. l. 27. § ult. ff. de acquir. rer. dom.* (*c*) ſi enim dominus conſenſerit, non attenditur an ſpecies ad priſtinam materiam reduci poſsit: ſed ſimpliciter ſpecificantis eſt. *l. 25 ff. de acquir. rer. dom. § 27. Inſt. h. t.* *d*) *d. §. 25. verſ. & poſt multam d. l. 7. §. 7. verſ. Eſt tamen etiam media.* ſi reduci nequeat, non materia formæ, ſed forma materiæ cedit. *d. l. 11.* *e*) Aliàs enim ſpecies nova ad dominum materiæ pertinet *l. 12. §. 15. ff. ad Exhib. l. 52. §. 14. ff. de furt. l 4. §. 20. ff. de uſurpat.* (*f*) *l. 7. §. 7. l. 25. l. 27. §. 1. ult. ff. de acquir. rer. dom.* Sed quid ſi nomine Tertij fecerit? Tertij eſſe videtur: ut hæc ſit regula, Qui ſuo nomine ſpeciem faciens ſibi acquirit: is alieno nomine faciens, ei acquirit, cuius nomine fecit: quatenus alius eidem acquirere poſſeſsionem, & per eam dominium poteſt. (*g*) non eam, quæ eſt, vel antea fuit, detexerit: ut qui grana, quæ ſpicis continebantur, excuſſerit. Et ſi enim grana in ſpicas reduci non poſsint atq; idcircò exemplum excuſsionis illius, conditionem ſive diſtinctionem propoſitam illuſtret, eaq; ratione referatur *in d. § 25. Inſt. h. t.* & *d. l. 2. § 7.* tamen in eo diverſitas conſiſtit, quod excuſsio iſta non eſt ſpecificatio: cum ſpeciem non faciat *d. l 7. §. 7. in fin. argumento à notatione & coniugatis.* (*h*) *d. §. 25. & d. l. 7. §. 7. &c.*

X X V.

Nonus *eſt* Acceſſio. *Si quid rei alij principali perficiendæ* (a) *vel ornandæ* (b) *accedit, id fit eius, cuius eſt res ipſa principalis* (c)

(*b*) ut veſtimento purpura *§. 26. Inſt h. t* ſtatuæ pes aut manus: ſcypho fundus aut anſa: lecto, fulcrum; navi, tabulæ: ædificio, cæmen-

ium

tum *l. 26. §. 1. ff. de acquir. rer. dom. l. 23. § 2. ff. de Rei vindicat.* (*b*) veluti si gemma annulo ornando adhibetur, tum illa ut accessio huic tanquàm principali cedit: & vicissim si annulus gemmæ ornandæ gratiâ factus est, annulus cedit gemmæ *l. 19. §. 15 ff. de aur. & argent. leg.* Quod si ignoretur utra res alteri accesserit, unaquæq; manebit suo domino *l. 27. §. ult. ff. de acquir. rer. dom. l. 30. §. 1.* & ibi Bartol. *ff. de usucap. & usurpat.* (*c*) *d. §. 26. & d. l. 26. §. 1.*

XXVI.

Decimus *modus est* Confusio. *Si enim duorum materiæ* (a) *confusæ sint,* (b) *totum utriusq; fit commune.*

a) liquidæ vel liquefactæ: ut vina, & metalla. (*b*) sive utriusq; voluntate, sive fortuitò *§. 27. Inst. h. t. l. 7. §. 8. & 9 ff. de acquir. rer. domin.* Posteriore tamen casu adhibenda distinctio: ut si confusæ materiæ in suâ substantiâ manserunt, & commodè separari possunt, cuiq: pro parte eâ, quam contulit vindicatio competat. *l. 3. §. 2. & l. 4. ff. de Rei vindicat.* sin non manserint in suâ substantiâ, sed propria quædam species ex ijs orta sit, tùm ea fiat confundentis seu specificantis *l. 5. §. 1. ff. de rei vindicat. thes. 24.* (*c*) pro indiviso scilicet, & proportione geometrica *d. l. 3. & 4. arg. §. 28. in fin. Inst. h. t. & arg. l. 6. ff. pro socio.*

XXVII.

Undecimus *est* Commixtio. *Si enim duorum materiæ* (a) *voluntate* (b) *dominorum misceantur, totum quod indè extitit, utriusq; fit commune.* (c)

a) solidæ, vel aridæ: veluti frumenta, pecora & nummi. (*b*) secus si casu: tùm enim quisq: suæ rei dominus manet *§. 28. vers. quod si casu. Inst. h. t. l. 5. pr. ff. de Rei vindicat.* Peculiare tamen illud in nummis, ut si quis alienos cum suis eiusdē speciei & figuræ fortuitò miscuerit, eorum dominus fiat *l. 28. ff. d. solut.* (*c*) pro indiviso, & proportione geometrica *ut thes. præced.*

Duo-

XXVIII.

Duo decimus *eſt* Inædificatio. (a) *Omne enim quod ſolo* (b) *inædificatur, ſolo cedit* (c)

a) vel Ius ſoli. *l. 25 pr. ff. de uſur.* ſed id generalius, & præter hunc, etiam ſequentes tres modos comprehendit, (*b*) privato ſcilicet *vide theſ. 18. lit.* C. (*c*) Fit igitur dominus ædificij is qui dominus eſt ſoli: ſive ipſe in ſuo ſolo ex alterius materia ædificaverit §. *29. Inſt. h. t. l. 7. §. 10. ff. de acquir. rer. domin.* quamvis interim materiæ dominus, non deſinat eiuſdem dominus eſſe *dd. locis.* ſive alius in ipſius ſolo ex materiâ ſuâ ædificaverit §. *30. Inſt. eod. tit. d. l. 7 §. 12. ff. d. t.* quo caſu, materiæ dominus, idemq; ædificator, deſinit materiæ dominus eſſe, eamq: domino ſoli donaſſe intelligitur, utiq, ſi malâ fide, ſciens ſolum alienum eſſe ædificaverit, *dd. locis.* Atq; hinc naturale ius dicitur eſſe, quod ſuperficies ad dominum ſoli pertineat *l. 50. ff. ad L. Aquil.*

XXIX.

Decimus tertius *eſt* Implantatio; *vel ſtirpium alienarum acquiſitio. Quod enim in alieno ſolo plantatur, ex quo tempore radices egit, eius fit cuius ſolum eſt.*

§. *31. Inſt. h. t. l. 7. §. ult. ff. de acquir. rer. domin.*

XXX.

Decimus quartus *eſt* Satio, *vel ſegetis alienæ acquiſitio. Qua enim ratione plantæ, quæ terræ coaleſcunt, ſolo cedunt: eadem ratione frumẽta quoq; quæ ſata ſunt ſolo cedere intelligũtur.*

§. *32. Inſt. h. t. l. 9. pr. ff. de acquir. rer. domin.*

XXXI.

Decimus quintus *eſt* Scriptura. *Literæ enim licet aureæ ſint, perindè chartis membra-*

nisq;

nisq; cedunt, ac solo cedere solent ea quæ inædificantur, implantantur, aut inseruntur.

§. 33. Inst. h. t. l. 9. §. 1. ff. de acquir. rer. domin.

XXXII.

Non idem est in pictura. *Hæc enim quanquam naturali ratione cedit tabulæ, qualiscunq; sit:* (a) *tamen civili ratione* (b) *placuit, tabulam picturæ cedere debere.* (c)

a) Naturali enim iure semper superficies cedit solo. *l. 50. ff. ad L. Aquil. l. 3. §. 7. ff. uti possid.* dictum *thes. praced. 28. 29. 30. 31.* neq; attenditur pretium rei, alteri accedentis *§. 26.* ibi *licet pretiosior. §. 33.* ibi, *licet aurea. Inst. h. t.* cum necesse sit ei rei cedi, quod sine illâ esse non potest. *l. 23. §. 3. ff. de Rei vindicat.* Quæ verba coniecturam præbent, non de quæstione simplici, *An sit*, sed de coniunctâ *Cur sit*, Paulum ibidem loqui, atq; idcircô ab alijs ICtis, & Imp. Iustiniano non dissentire. (*b*) Ne scilicet absurdum illud sequatur; ut præstantissima pictura, quamq; alius præter illum artificem, aut difficulter & raro exemplo, aut nullo modo exprimere imitando possit, cedat tabulæ etiam vilissimæ *§. 34. vers. ridiculum. Inst. h. t.* (*c*) *d. § 34. l. 9. § 2. ff. de acquir. rer. domin.*

XXXIII.

Decimus septimus *est*, Perceptio fructuũ; *Si quis enim à non-domino, quem dominum esse credebat, bonâ fide fundum* (a) *emerit, vel ex donatione,* (b) *aliâve qualibet iustâ causâ, æquè bonâ fide acceperit, naturali ratione placuit fructus* (d) *quos perceperit,* (e) *eius esse* (f) *pro culturâ & curâ* (g)

a) exempli causa scil: Idem enim in pecudum, aliarumve rerum, fructu percipiendo. *§. 37. Inst. h. t l. 28. pr. ff. de usuris. l. 4. §. 19. ff.*

 de usucap.

usucap. l 48. §. ult. ff. de acquir. rer. domin. §. 4. Inst. de usu & habit.
b) Hinc patet non esse distinguendum inter titulum lucrativum & onerosum. (*c*) Intellige secundum subjectam materiam, *acquirendi* scil. *rerum dominij*: hoc est, quæ iustam dominij opinionem præbeat: quomodo justæ causæ sunt *venditio, donatio, dos*, & similes. *h. §. 35. & §. 39. Institut. h. t. l. 31. princ. ff. de acquir. rer. dom.* Idem tamen etiam est, si quis ex causâ *pignoris* rem acceperit. Nam & creditor (qui & ipse bonæ fidei possessor est. *l. 22. §. 2. ff. de pignor. act. l 22. §. 1. ff. de noxal. act. l. 13. §. 1. ff. de public. in rem act.*) fructus ex re pignoratâ animo sibi acquirendi & debito imputandi percipiens, (quod ipsi facere ius est. *l. ult. C. de partu pignoris. l. 1. C. de distract. pignor. l. 1. 2. 3. & ult. C. de pignor. act.*) *&c.* eos suos facit interim, dùm sc: debitum omne exolvatur, vel certè cum fructibus imputetur. *Docuit præclarè honoris causâ nominatus Dn. Doct. Justus Meierus in ἐνδόξοις Justinianeis, decad. 5. cap. 4.* Aliud est, si quis acceperit ex causa *Precarij*, vel *Sequestri*. Neq; enim vel Precariò possidens, vel Sequester, ius habet acquirendi fructus rei precariò datæ, vel sequestrò positæ: quamvis uterq; iustè possideat. *d. l. 13 §. 1. ff. de Publiciana in rem act. d. l. 22. ff. de noxal. act. l. 7. §. 2. ff. Commun. divid. l. 21. vers. cum igitur. C. de Furtis. l. 17. § 1. ff. Depositi. l. 39. ff. de acquir. poss.* Atq; hoc forsan vult Pomponius *in l. 45. ff. de Usuris*: quando inquit; *Nec cuiuslibet bonæ fidei possessoris fieri fructus perceptos.* Vtiq; enim non fiunt eius qui precariò possidet, nec sequestris: fiunt tamen eius qui opinione domini possidet: vel iure pignoris, hoc est creditoris: *ut diximus.* (*d*) Cum de industrialibus (h. e. ijs qui dilligentiâ & operâ possessoris proveniunt. *l. 48. pr. ff. de acquir. rer. dom.* qui ex facto eius nascuntur, quosve is suis operis acquirit, *l. 45. ff de usuris*) nihil exprimatur, potest coniectura capi quasi nec sententia Iustiniani sit, ut requiratur an industriales illi fructus sint. *arg. l. 8. ff. de Publici.* Imò cum Paulus *in l. 48. in pr. & §. ult. ff. de acquir. rer. dom.* disertè enunciet, Bonæ fidei possessorem non tantùm eos fructus qui diligentiâ & operâ eius provenerunt, sed omnes, atq; etiam in specie ovium fœtus, lac & lanam, (*vid. lit. A.*) percipiendo suos facere: evidentissimũ est, distinctionem illam hic locum habere non posse. (*e*) Percipiendo enim eius fiunt, non nascendo, aut consumendo. *l. 48. pr. ff. de acquir. rer. domin.* Perceptionem autem fructuum hic accipere debemus, non si perfectè collecti, sed etiam si cæpti ita percipi, ut terrâ sese

con-

continere desierint. *l 78. ff. de Rei vindic. d. l. 48 pr. verf. deniq;* nec distinguimus, an ipse bonæ fidei possessor eos à solo separaverit, an verò alius: aut etiam an per se deciderint. *l. 13. ff. Quib. mod usufr. vel uf. amitt. l. 25. §. 1 ff de Usuris.* Aliàs quamdiu solo cohærent fructus, fundi sunt. *l. 61. §. 8. ff. de Furt. l. 44. ff. de Rei vind.* Consumendo verò suos eos facere non nisi abusivè dicitur bonæ fidei possessor; veriùs lucrari. Rerum enim consumptarum, quæ in rerum naturâ esse desierunt, dominium esse non potest. (*f*) Interim scil: *d. l. 48. pr.* hoc est, ut si bonâ fide quoq; consumpti fuerint, eorum nomine nihil restituatur: si verò tùm, cùm res vindicabitur extent adhuc, ut tùm, quamvis eorum dominus sit, (& quidem pleno iure. *l. 28. pr. ff. de usur.* ut scil. usucapione opus non habeat) eos restituat. *l. 22. C. de Rei vindic.* aut si tum eos consumpserit, eo nomine teneatur *§. 2. in fin. Inst. de offic. Judicis.* Non verò absolutè & irrevocabiliter, & iure perpetui dominij, (seu perfectè *l. 38. §. 3. ff. de solut.* & purè *l. 3. §. 2. C. com. de legat.*) Sic enim non modò naturales fructus eius non fiunt. *d. l. ll.* quomodo etiam cõmodè accipi potest & reconciliari. *d l. 45. in fin ff de usur.* Sed neq; industriales: quàvis hi ita fiant mariti *d. l. 45. pr.* sed tantùm consumptos hoc modo bonæ fidei possessor suos facit, vel potiùs lucratur. *l 40. ff. de acquir. rer. dom.* & arg *§ 35. ibi, de fructibus ab eo consumptis. Inst. h. t.* (*g*) *d. §. 35.* ut scil. eo præmio invitetur ad rem undè fructus, sive naturales sive industriales, percipiuntur, colendam & curandam: ne doleat diligens operam suam agri dedisse culturæ, nec diligentiam suam sibi damnosam intelligat *l. ult. C. de Alluvion.*

XXXIV.

Perceptione quoq; fructuum dominium acquirunt Usufructuarius (a) *& colonus:* (b) *sed hi tùm demùm, si ipsi eos perceperint.* (c)

a) *§ 36. princ. Instit. de rer. divis.* (b) *d. §. 36. vers. Eodem ferè.*
c) De usufructuario id expressum est *in d. §. 36.* ut & *in l. 25. § 1. ff. de usur. l. 13. ff. quib. mod. usufr. amitt. l. 12. § 5 ff de usufr. l. 8. ff. de annuis legatis.* De Colono idem testatur Theophilus Paraphrastes Græcus *ad h. §. 36.* & facit *l. 60. §. 5. ff. locati l. 52 §. 8. l. 61. §. d. ff. de Furtis.* Quod innuit etiam ratio ordinis. Aliàs enim de colono statim post bonæ fi-

dei possessorem tractari debuisset, cui similior esset, non post fructuarium. Suadet & hoc, quod tùm hic tùm alibi Colonus cum Vsufructuario comparatur. *l. 12. ff. quod vi aut clàm.*

X X X V.

Decimus octavus *modus est* Thesauri (a) inventio. (b) *Si quis enim Thesaurum non malis artibus in loco suo, aut in sacro fortuitò invenerit, totum eum sibi acquirit: at partem tantùm dimidiam, si in loco alieno privato, vel Cæsaris, vel fisci, vel publico, vel civitatis* (c)

a) *Thesaurus* autem hic accipitur in specie pro veteri quadam depositione pecuniæ, cuius non extat memoria, ut iam dominum nō habeat, Quod verò quis vel lucri causa, vel metus, vel custodiæ, sub terrâ condiderit, non est thesaurus. *l. 31. §. 1. ff. de acquir. rer. domin.* b) scil. non visio tantùm, sed & apprehensio & occupatio. *l. 3. §. 3. in fin. ff. de acquir. poss.* dictum supra *thes. 18.* Atq; sic etiam Aristoteles *lib. 1. Rhet. cap. 5.* inter *videre* & *invenire thesaurum* distinguit. c) *§. 39. Instit. h. t. l. 63. per tot. ff. de acquir. rer. domin. l. 67. ff. de rei vindicat. l. unic. C. de thesaur.* Ratione ea: quia eius fit qui invenerit, quod non alteriùs est. *d. l. 31. eod. tit.* sive, quòd ea quæ nullius in bonis sunt, naturali ratione occupantis fiant. *dict. sup. thes. 8. & 9.* A qua non abscedit ea, quòd thesaurus sit donum fortunæ. *d. l. 63. §. 1. & 3. ff. d. t. Arist. 3. Eth. 3.* vel potiùs Dei donum. *d. l. un. C. de Thesauris.*

X X X V I.

Decimus nonus *est* Traditio. (a) *De qua sic potest concipi regula: Si dominus, aut alius qui alienandi potestatem habet, rem suam ex causâ iustâ animo transferendi dominij, alteri eodem animo accipienti tradat, dominum eum iure naturali facit.* (b)

a) quæ

a) quæ eſt poſſeſsionis translatio. *l. 3. ff. de act. empti. l. 8. C. eod. l. 28. ff. de verb. oblig.* Ideoq; tantùm eſt rerum corporalium. *§. 40. ibi cuiuscunq; generis ſit corporalis res. Inſt. h. t. l. 3. §. 10. ff. de donat. inter vir. & uxor. l. 9. C. d. bon. proſcript.* Incorporales verò res traditionem non recipiunt. *l. 43. §. 1. ff. de acquir. rer. dom.* (b) *§. 40. 41. 42. 43. Inſt. h. t. l. 9. §. 3. & 4. l. 31. l. 36. ff. de acquir. rer. dom. l. 18. ff. de reb. cred. l. 20. C. de Pactis.*

XXXVII.

Vigeſimus *eſt*, Traditio ficta. *Si enim dominus rem ſuam quæ nullo dominij titulo apud alium eſt, adeoq; non interveniente traditione præſenti, ex cauſâ ad dominium transferendum aptâ, retinere eum patitur; illâ ipsâ patientiâ & voluntate, quæ pro traditione eſt, dominum eum facit.* (a) *Idem eſt, ſi vice rei tradat ſymbolum.* (b)

a) *§. 44. Inſt. h. t. l. 9. § 5. ff. d. t.* (b) veluti claves horrei. *§. 45. Inſt. h. t. l. 74. ff. de contrah. empt.* vel inſtrumentum, ſive ſcripturam quæ dominij probationem continet. *l. 1. C. de donat. l. 15. C. de Rei vindic.*

XXXVIII.

Vigeſimus primus *& poſtremus dominij Jure naturali ſive gentium acquirendi modus eſt*, Occupatio rei pro derelicto (A) habitæ. *Si enim rem* (a) *pro derelicto à domino habitam* (b) *occupaverit* (c) *quis, iure naturali ſtatim eius dominus efficitur.* (d)

A) Neutro genere, vel ſubſtantivè & abſolutè, ut non referatur ad particulam *Rei*: quomodo Gellius *l. 4. noct. Attic. c. 12.* arborem vineamq; derelictui habere dicit. Cui ſimiles ſunt illæ ICtorum locutiones: pro ſuo poſsideo. *l. 1. ff. pro ſuo.* Sui iuris ſumus, *l. 20. ff. de novat.*

& deleg. Sui heredes defuncto sumus. *l.3 ff de pet. her.* (*a*) sive mobilem, sive immobilem. Non enim distinguitur. (*b*) Pro derelicto autem habetur, quod dominus eâ mente abiecerit, vel repudiaverit, (omiserit inquit Paulus *in l. 2. §. 1 ff. pro derelicto*) ut id in numero rerum suarum esse nolit. (*c*) Etsi enim statim res desinit omittentis esse. *d. l. 2. §. 1. l. 43. §. 5 ff. de furt*: non fit tamen alterius, nisi possessa fuerit. *d. l. 2. §. 1.* Apprehensio igitur requiritur. *l. 36. ff. de stipul. serv.* dictum sup. *thes. 9.* Interim nullius, & sine domino erit, quamvis servus fuerit pro derelicto habitus. *l. 38. ff. de noxal. act.* (*d*) Quod enim nullius est, id naturali ratione occupanti conceditur. *§. 12. Inst. h. t. l. 3. pr. ff. de acquir. possess.*

XXXIX.

Non idem iuris est in occupatione rerum earum; quæ in tempestate levandæ navis causa eijciuntur. Hæ enim dominorum permanent: & ideò si quis eas sive fluctibus expulsas & in littore iacentes, sive in mari nantes, sive etiam submersas, lucrandi animo contrectaverit, furtum committit.

§ ult. Inst. h. t. l. 9. § ult ff. de acquir. rer. dom. l. 8. ff. de L. Rhodiâ de Jactu. arg. l. 13. pr. ff. de acquir. poss. l. 43. § 11. ff. de furt. Et ratio est: Quia palàm est, eas non eo animo eijci, quòd quis eas habere nolit, sed quò magis cum ipsa navi maris periculum effugiat; & quantum ex rebus illis salvum recipere posit, recipiat *d. § ult. & dd. ll.*

XL.

Eadem est ratio earum rerum quæ de rhedâ currente non intelligentibus dominis cadunt: (a) *aut quas onere pressus quis abiecit, mox cum alijs reversurus, ut auferret:* (b) *aut amisit naufragio:* (c) *aut fortè perdidit.* (d)

a) §. ult.